

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT
SPORTIT DHE RINISË
QENDRA E SHËRBIMEVE ARSIMORE

PROVIMI I MATURËS SHTETËRORE 2019

SESIONI I

SKEMA E VLERËSIMIT TË TESTIT- ORIENTUESE

Varianti A

Lënda: Gjuhë shqipe dhe letërsi (Kurrikula e vjetër Profesionale)

Maturantë,

Ju mund t'i referoheni skemës së vlerësimit të publikuar nga QSHA, për të verifikuar saktësinë e përgjigjeve tuaja në provimin e gjuhës shqipe dhe letërsisë. Por, në mënyrë që skema t'ju vijë në ndihmë për të qenë sa më të qartë për arritjet tuaja në provim, duhet të keni parasysh:

- Skema e korigjimit është orientuese (siç parashtrohet edhe në emërtimin e skemës në krye të saj). Kjo do të thotë që:
 - ✓ *për pyetjet me alternativa*, ka vetëm një përgjigje të saktë; të tjerat, edhe pse mund të jenë të përafërta me përgjigjen e saktë, janë të gabuara;
 - ✓ *për pyetjet e hapura*, përgjigjet në skemë nuk janë shterruese, për shkak se shpjegimi apo interpretimi nuk mund të parashkruhet, i plotë dhe i zbërthyer deri në detaje, në një skemë të tillë përmbledhur.
- Gjatë ballafaqimit të përgjigjeve tuaja me përgjigjet në skemë, lexoni me kujdes shënimet për pyetjet me zhvillim, të cilat sqarojnë që përgjigjet tuaja do të vlerësohen me pikë edhe nëse nuk janë pikëpërpikë si përgjigjet që parashikohen në skemë, mjaft që komisioni i vlerësimit t'i pranojë ato si të sakta.

Shpresojmë që sqarimet e mësipërme do t'ju ndihmojnë të fitoni qetësinë e nevojshme në pritje të rezultateve të provimit të shpallura nga QSHA.

Suksese!

PJESA I*Koha*

Pyetja 1 **D** **1 pikë**

Pyetja 2 **A** **1 pikë**

Pyetja 3 **C** **1 pikë**

Pyetja 4 **C** **1 pikë**

Pyetja 5 **A** **1 pikë**

Pyetja 6 **D** **1 pikë**

Pyetja 7 **B** **1 pikë**

Pyetja 8 **2 pikë**

Pasojat negative:

- nxënësit mund të marrin nota jo të mira;
- obeziteti;
- jemi bërë të pandjeshëm ndaj dhunës;
- mund të kenë shqetësime gjatë gjumit.

2 pikë Nëse identifikon dy pasoja.

DHE

1 pikë Nëse identifikon vetëm një pasojë.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 9 **2 pikë****E veçanta e fillimit të tekstit:**

- Teksti fillon me disa thënie, një si lloj dialogu imagjinar, pohime të ndryshme në lidhje me çështjen që do të trajtohet përgjatë të gjithë këtij teksti.
Më pas autori i drejtohet lexuesit me disa pyetje (fjali pyetëse) të drejtpërdrejta, ku shtron çështjet për diskutim.

Arsyeja:

- Tërheq vëmendjen, i përfshin lexuesit apo dëgjuesit menjëherë në temën që do të trajtojë.

1 pikë Nëse tregon të veçantën e fjalive hyrëse.

DHE

1 pikë Nëse shpjegon arsyen e këtij përdorimi.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 10 **3 pikë****Elemente të tekstit informues:**

- në një vit, ky total arrin në 1642 orë;
- në një vit, janë 68 ditë;
- më shumë se dy muaj;
- në një javë janë 30 orë e gjysmë;
- rreth katër orë e gjysmë duke parë televizor çdo ditë.

Funksioni:

- Ato mbështesin argumentet me të dhëna të besueshme.

2 pikë Nëse identifikon dy momente ku shfaqen tipare të tekstit informues.

DHE

1 pikë Nëse tregon funksionin që ato luajnë.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Pyetja 11 **2 pikë****Dëmi më i madh:**

- Koha që na vjedh.

Pse?

- Autori e shikon televizorin si dikë që na merr diçka dhe jo thjesht na e merr, por na e vjedh. Këtë e bën në mënyra të ndryshme, por në fund është një kohë që nuk na vjen më, të cilën e humbasim përgjithnjë. Është diçka që ikën pa kthim. Koha është e shtrenjtë dhe nuk zëvendësohet me asgjë. Po humbi, e humbasim për fare.

1 pikë Nëse identifikon mendimin e autorit për dëmin që na sjell televizori.

1 pikë Nëse shpjegon pse ky mendim.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 12 (a) **2 pikë*****Përgjigje e plotë***

- Shumë njerëz kanë frikë, pasi ata mendojnë se televizori është e vetmja mënyrë që ata të kalojnë kohën. Duke mos u përfshirë në veprimtari të ndryshme, ata e shikojnë televizorin si të vetmin burim kënaqësie. Në këtë mënyrë, mungesa e tij do të bënte që ata realisht të mos dinin se çfarë të bënin.

Përgjigje e pjesshme

- Kanë frikë, pasi televizori është për ta i vetmi mjet argëtimi.

OSE

- E shohin televizorin si të vetmen mundësi për të kaluar kohën.

2 pikë Nëse shpjegon **në mënyrë të plotë** pse njerëzit kanë frikë të rrinë pa parë televizor.

1 pikë Nëse shpjegon **në mënyrë të pjesshme** pse njerëzit kanë frikë të rrinë pa parë televizor.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 12 (b)**3 pikë***Përgjigje e plotë*

- Stil unik jete do të thotë të krijosh një mënyrë individuale të të jetuarit, një mënyrë jetese që të përmbush ty dhe i jep vlerë jetës sate. Kjo do të thotë t'i kushtosh kohë vetes në radhë të parë dhe më pas atyre që kanë rëndësi për ty: familjes, miqve. Ta mbushesh jetën tënde me veprimtari të dobishme, që çojnë në përmbushjen e ëndrrave dhe pasioneve.

Përgjigje e pjesshme

- Të krijosh një stil unik jete, do të thotë të jetosh sipas mënyrës sate.
- Të krijosh një stil unik jete, do të thotë të jesh vetvetja.

Ilustrime (shembujt janë në paragrafin e tetë):

- jete që nuk zotërohet nga programet komerciale;
- të shijosh natyrën;
- të merresh me kopshtari, sporte, mësimë vallëzimi;
- të shëtisësh në natyrë;
- të krijosh nga imagjinata;
- etj.

2 pikë Nëse shpjegon në **mënyrë të plotë** çfarë do të thotë stil unik jete.

OSE

1 pikë Nëse shpjegon në **mënyrë të pjesshme** çfarë do të thotë stil unik jete.

DHE

1 pikë Nëse mendimin e ilustron me shembuj nga teksti.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Ilustrimet mund të merren drejtpërdrejt nga fragmenti ose të perifrashohen.

PJESA II**Petro Marko***Nata e Ustikës*

Pyetja 13	D	1 pikë
Pyetja 14	D	1 pikë
Pyetja 15	C	1 pikë
Pyetja 16	B	1 pikë
Pyetja 17	A	1 pikë
Pyetja 18	B	1 pikë

Pyetja 19 **2 pikë**

Arsyet:

- prezenca e ushtarëve;
- mënyra e trajtimit;
- pritja e gjatë në atë mjedis;
- heshtja e rëndë;
- frika nga vdekja;
- fakti që nuk dinë ku e si do të shkojnë;
- etj.

2 pikë Nëse identifikon dy nga arsyet që shkaktojnë reagimin e të burgosurve.**OSE****1 pikë** Nëse identifikon një arsye që shkakton reagimin e të burgosurve.**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.**Pyetja 20** **2 pikë****Antiteza:**

- Ata **poshtë** sikur do të na hanin me dhëmbë. Ne **lart** këndonim.
- Ne tundeshim në erë. / Përposh nesh britma.
- Ne tundeshim në erë./ Mijëra njerëz me grusht na kërcënonin.
- Turma sikur deshi të na hante./ Po ja që ne ishim lart.
- Kënga ngrihej më lart se ne./ Turma kishte heshtur.
- Ne tundeshim në erë duke kënduar./ Turma kishte heshtur

Shpjegimi:

- Antiteza sjell raportet mes histerisë së turmës dhe individëve që shpesh janë viktimat e saj.
- Antiteza shpalos shkallën e urrejtjes që nxit lufta tek njerëzit, dëmin e madh që i bën ajo raporteve njerëzore.
- Lufta është shkatërrim, ndërsa kënga është shpresë për të ardhmen më të mirë.

1 pikë Nëse identifikon dy fjalitë.**DHE****1 pikë** Nëse shpjegon funksionin e kontrastit që krijohet.**0 pikë** Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 21 (a) 1 pikë

Përgjigja duhet të theksojë: fatin e përbashkët midis të burgosurve dhe turmës, si dhe dashurinë njerëzore, pa luftë klasore.

- Iloja reagon ashtu për të treguar se të burgosurit dhe turma janë njëloj viktime të një lufte që e bëjnë të tjerët për qëllime shoviniste. Ai këndon në gjuhën italiane një këngë me fjalë internacionalise, për të dëshmuar se kjo nuk është një luftë klasore.
Ai do të nënvizojë idenë e dashurisë njerëzore në kontrast me urrejtjen, për të ndërtuar një botë më të mirë.

OSE

- Të gjithë janë njësoj, të gjithë po vuajnë nga kjo luftë, pavarësisht kombësisë. Dashuria njerëzore është mbi dhunën, mbi luftën. Të gjithë janë *një* përballë këtij kaosi.

OSE

- Iloja reagon ashtu për të treguar se të gjithë janë njësoj përballë një lufte të tillë.

OSE

- Të gjithë janë viktime në këtë luftë.

1 pikë Nëse shpjegon reagimin e Ilos.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 21 (b) 3 pikë

- Iloja është kurajoz, qëndresëtar, energjik, edhe pse ka kaluar një kalvar mundimesh, si edhe të tjerët.

Pse në gjuhën italiane:

- Fakti që këndon në gjuhën italiane, dëshmon se ai nuk këndon vetëm për shqiptarët, por për të gjithë bashkëvuajtësit me të, madje edhe për ata që e trajtojnë si armik, pasi ai vetë nuk sheh armikun tek ata.

Shpjegimi

- Ai e gjen fuqinë për të reaguar kështu tek e drejta që ka me vete, tek ideali për çlirimin e popujve nga dhuna fashiste, tek besimi që popujt do ta fitojnë lirinë.

1 pikë Nëse shpjegon çfarë tregon për karakterin e Ilos fakti që këndon i pari.

DHE

1 pikë Nëse shpjegon pse ai këndon në gjuhën italiane.

DHE

1 pikë Nëse shpjegon se ku e gjen kurajën Iloja.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 22 3 pikë**Pyetjet retorike:**

- Si dukeshin ashtu? Po ç' thoshin? Po kjo? Qeshnin me ne që u dukeshim si miza? Ç' është kjo pritje në tokën italiane?

Gjendja shpirtërore:

- Në të gjitha rastet kemi të bëjmë me **ankthin** e të burgosurve përballë fatit të tyre. Ata janë të pasigurtë, të befásuar nga situata ku ndodhen, madje edhe të fyer.

Vlera që fiton vepra:

- Nga pikëpamja stilistike pyetja retorike siguron një **komunikim më të drejtpërdrejtë** me lexuesin, duke theksuar atë çfarë po përjetojnë të burgosurit në atë moment.
- Të duket sikur pyetja të fton në bashkëbisedim, për të komunikuar në mënyrë të drejtpërdrejtë mbi gjendjen e trazuar që personazhet po përjetojnë.

1 pikë Nëse identifikon një rast të përdorimit të pyetjes retorike.

DHE

1 pikë Nëse shpjegon gjendjen shpirtërore që ajo thekson.

DHE

1 pikë Nëse shpjegon vlerën që fiton vepra nga ky përdorim.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 23 2 pikë

Pjesa e ligjëratës: folja

Interpretimi:

- Folja **tundeshin** në erë, sjell imazhin e një objekti jonjerëzor, rroba, rrecka, që i merr era dhe i lëviz andej nga fryn ajo. Në nëntekst theksohet mënyra e trajtimit të njeriut në periudhën e luftës. Ai nuk trajtohet si njeri, por si një rrobë çfarëdo, si një plaçkë e pavlerë që e fryn era.

1 pikë Nëse identifikon pjesën e ligjëratës.

DHE

1 pikë Nëse interpreton imazhin e krijuar.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 24 **2 pikë*****Përgjigje e plotë***

- Kënga është simbol i së ardhmes së popujve liridashës, të cilët janë solidarë në qëndresën e tyre; është simbol i botës së re, pa shtypje e luftëra. Të burgosurit (*ne*) janë vetëm një pjesë e atyre që vuajnë pasojat e luftës. Prandaj kënga ngrihet më lart se grupi i të burgosurve shqiptarë, sepse u takon më shumë se sa vetëm të burgosurve shqiptarë.

OSE

- Kënga i takon një shpirti të lirë, pa pranga. Njeriun mund ta burgosësh fizikisht, por shpirti i mbetet atij. Atë është e vështirë ta burgosësh. Krijohet një kontrast kontekstual midis asaj çfarë mund ta prangosësh (trupit) dhe asaj që nuk mundesh (këngës). Ndaj kënga ngrihet lart, si simbol i shpresës dhe i lirisë.

Përgjigje e pjesshme

- Kënga është simbol i së ardhmes, i lirisë, i shpresës.

2 pikë Nëse interpreton **në mënyrë të plotë** nëntekstin e fjalisë.

OSE

1 pikë Nëse interpreton **në mënyrë të pjesshme** nëntekstin e fjalisë.

0 pikë Nëse përgjigjet gabim ose nuk përgjigjet fare.

Nxënësi do të marrë pikë edhe kur në përgjigjen e dhënë jep një formulim më ndryshe se modeli i përgjigjes, por që komisioni i vlerësimit e gjykon të saktë.

Pyetja 25 **8 pikë**

Për esenë do të ndiqen kriteret e mëposhtme:

KRITERI I: SHTJELLIMI I IDESË**2 pikë**

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi:

- shkruan një ese, ku argumenton se çfarë është më e rëndësishme: përfshirja në jetën reale apo ndjekja e versionit të saj në televizor;
- përdor shembuj dhe ilustrime, fjalë kyç etj, për të mbështetur idenë e tij mbi raportin e krijuar, duke iu referuar përvojës personale ose edhe përvojave të të tjerëve;
- ka qartësi mendimi.

KRITERI II: ORGANIZIMI DHE STRUKTURA E ESESË**2 pikë****1 pikë** **Struktura e esesë**

- respekton elementet e strukturës së esesë:
 - hyrjen;
 - zhvillimin (argumentin/argumentet);
 - përfundimin.

Nxënësi merr **1 pikë**, nëse përgjigjen e dhënë e strukturon sipas skemës së mësipërme.

1 pikë **Organizimi i esesë**

- organizim logjik, ku shfrytëzohen teknika të tilla, si: koherenca dhe unifikimi i paragrafëve (lidhja logjike mes paragrafëve, kalimi në mënyrë të natyrshme nga njëri paragraf te tjetri).

KRITERI III: STILI DHE ORIGJINALITETI**2 pikë**

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi:

- përmes gjuhës që përdor, krijon një përshtypje të përgjithshme për atë që do të shprehë;
- shprehet me një gjuhë eseistike argumentuese, bindëse, subjektive;
- ka fjalor të pasur;
- ka stil origjinal.

KRITERI IV: SAKTËSIA GJUHËSORE**2 pikë****(1 pikë sintaksa dhe 1 pikë drejtshkrimi)**

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi:

- strukturon qartë përgjigjen nga pikëpamja gramatikore;
- ndërton fjali të sakta dhe të qarta;
- përdor fjali që variojnë në modele, gjatësi dhe ritëm;
- ka saktësi drejtshkrimore.